

Barbara Jurša PotoccoUniverza na Primorskem, Fakulteta za vede o zdravju, Slovenija
barbara.jursa.potocco@fvz.upr.si | <https://orcid.org/0000-0003-4813-1491>**Matej Plevnik**Univerza na Primorskem, Fakulteta za vede o zdravju, Slovenija
matej.plevnik@fvz.upr.si | <https://orcid.org/0000-0002-5472-0156>

Slovenski kineziološki termini s pridevniško sestavino *gibalni* ali *motorični* in njihovi angleški ustrezniki

Prispevek ponuja pregled večbesednih terminov, sestavljenih iz zveze levega pridevniškega prilastka *gibalni* ali *motorični* in samostalniškega jedra, ki se pojavljajo v terminoloških slovarjih in strokovnih besedilih s področja kineziologije. Poiskati poskuša njihove angleške ustreznike s primerjavo slovarskih gesel v slovenskih in angleških terminoloških slovarjih ter z vzporejanjem prevodov, v katerih se pojavljajo termini, znotraj dvojezičnih izvlečkov člankov v slovenskih strokovnih in znanstvenih revijah. Osrednji namen članka je z opozarjanjem na primere nedosledne rabe terminov prispevati k večji jasnosti in prečiščenosti slovenskega znanstvenega jezika na področju kineziologije.

KLJUČNE BESEDE: kineziologija, večbesedni termini, terminološka variantnost, angleški jezik, prevajanje

The paper examines Slovenian kinesiological multiword terms containing either the adjectival element *gibalni* or *motorični* as a noun premodifier based on their occurrence in terminological dictionaries and scientific and professional texts in the subject field of kinesiology. By comparing the relevant entries in Slovenian and English terminological dictionaries and examining bilingual abstracts from Slovenian kinesiological journals, the study attempts to determine the English equivalents of these terms. However, the overall aim is to contribute to greater clarity and transparency of the Slovenian scientific language in kinesiology, by noting examples of inconsistent use of terms.

KEYWORDS: kinesiology, multiword terms, terminological variation, English language, translation

1 Uvod

Pričujoča razprava je odziv na vrsteča se opozorila slovenistov o potrebi po skrbi za slovenski znanstveni jezik (Žele 2020: 107). Njen namen je prispevati k razvoju slovenske kineziološke terminologije. Osrednji predmet obravnave področja kineziologije je celostno proučevanje gibalne aktivnosti človeka, ki je posledica hotenega oz. zavestnega krčenja skeletnih mišic in za katero je značilna višja poraba energije kot v mirovanju (Hoffman 2009). Številne raziskave v zadnjem obdobju pa preučujejo tudi posledice odsotnosti gibalne aktivnosti, torej gibalno neaktivnost (Pavy-Le Traon idr. 2007; Brower 2009) in sedeče vedenje (Biddle idr. 2020). Prispevek si zastavlja pregled večbesednih terminov, katerih leva objedrna sestavina je pridevnik *gibalni* ali pridevnik *motorični*, na podlagi njihovega pojavljanja v terminoloških slovarjih in znanstveno-strokovni periodiki. Glavni namen raziskave je bil preučiti pogostost pojavljanja prevzete sestavine *motorični* v razmerju do neprevzete sestavine *gibalni*, ob zavedanju, da je upoštevanje t. i. jezikovnokulturnega terminološkega načela, po katerem imajo termini domačega izvora prednost pred termini tujega izvora, le eno od terminoloških načel, ki se kljub svoji relevantnosti ne uporablja avtomatsko (Žagar Karer 2018: 245).

Termin razumemo kot »jezikovni znak, ki označuje pojem« (Fajfar in Žagar Karer 2015: 8), *pojem* pa kot miselno abstrakcijo ali miselno enoto, ki se uvršča v pojmovni sistem neke stroke prek razmerij z drugimi pojmi, ki tej stroki pripadajo. Termini sestavljajo, po drugi strani, poimenovalni sistem neke stroke.

V pričujočem prispevku sledimo definicijama *sinonima* in *sinonimije* Žagar Karer in Fajfar (2020: 493), ki *sinonimijo* v terminologiji razumeta kot »pojav, ko en pojem označujeta vsaj dva termina«, *sinonim* pa kot »enega od vsaj dveh terminov za isti pojem«. Žagar Karer in Fajfar (prav tam) poudarita, da bi bilo v terminologiji točneje govoriti o vzporednih poimenovanjih in ne sinonimih, saj imamo v terminologiji opraviti s pojmi in ne pomeni, vendar pa hkrati ugotavljata, da je poimenovanje *sinonim* v slovenski terminologiji že tako ustaljeno, da ga ne bi bilo smiselno spreminjati.

Z *ustreznikom* mislimo na termin v drugem jeziku, ki poimenuje isti pojem, tako da obstaja med terminom v domačem jeziku in njegovim ustreznikom v tujem jeziku odnos koreferenčnosti (kadar pa je v prispevku govora o *prevodu*, mislimo s tem konkretno rabo oz. realizacijo ustreznikov v analiziranih besedilih). Tako termin kot ustreznik pripadata poimenovalni ravni, kot temelj za primerjavo dveh terminov pa nam služi pojem, natančneje intenzija pojma oz. skupek nujnih in zadostnih lastnosti, ki nek pojem definirajo (Sandrini 1996). Raziskujemo lahko tako razmerja med pojmi znotraj enega jezika (znotraj pojmovnega sistema neke stroke) kot tudi razmerja med pojmi, poimenovanimi v dveh ali več jezikih, pri opisu katerih moramo izhajati iz

primerjave ustreznih pojmovnih sistemov (prav tam). Ker se pojmovni sistemi strok med jeziki ne prekrivajo povsem, ne premorejo vsi termini ustreznika v tujem jeziku. Vintar (2018: 32) v zvezi s tem opozarja, da »so tudi pojmi nedvomno kulturno, verjetno pa tudi jezikovno pogojeni«.

Za naš prispevek pa je relevanten tudi pojem *terminološke variacije*. Po Vintar (2018: 45) so terminološke variacije »različne jezikovne oblike termina«, ki se »nanašajo na isti pojem«. Termini so pri rabi v besedilih namreč podvrženi spreminjanju svojih sestavin. Kot razlaga Vintar (2018: 42, 43), se v besedilih termini »obnašajo podobno kot leksikalne enote splošnega jezika«, saj »prehajajo skozi različne postopke oblikoslovnih, skladenjskih in pomenskih transformacij«. V novejših obravnavah terminološke variantnosti se vse bolj uveljavlja termin *varianta termina*, ki označuje v odnosu do *sinonima* in ozko definirane *terminološke variacije* nadredni pojem, saj ne zajema le odnosa koreferenčnosti, temveč predvideva, da lahko med pojmi, na katere se različice nekega termina nanašajo, obstaja tudi odnos podobnosti (Biel 2023).

Pridevnika *gibalni* in *motorični* sta v *SSKJ 2* označena kot sinonima. Beseda *motorični* ima kvalifikator knjižno. Terminološko gnezdo besede *motorični* vključuje terminološki kvalifikator anatomija (*motorični živec* in *motorično središče*), medtem ko se beseda *gibalni* ne pojavlja samo s terminološkim kvalifikatorjem anatomija (*gibalni živec*), temveč tudi v zvezi s fiziko (*gibalna količina*) in športom (*gibalni aparat*), vsa navedena terminološka področja pa so podpodročja kineziologije. V večbesednih terminih na področju kineziologije se besedi pogosto pojavljata kot levoprilastkovni objedrni sestavini v terminih, ki označujejo isti pojem. To ni presenetljivo, saj predstavlja sinonimno razmerje prevzeto: domače najbolj tipično sinonimno razmerje (Žagar Karer in Fajfar 2020: 498), prevzemanje iz drugih jezikov pa velja za pomemben terminotvorni proces (Vintar 2018: 51). Terminologija se namreč razvija v tesnem stiku s tujimi jeziki (Šverko 2011: 132), v modernejših strokah posebno v stiku z angleščino (Humar 2004: 17). Zaradi želje po čim boljšem razumevanju procesa prevzemanja terminov iz angleščine smo skušali terminom, najdenim v slovarjih in strokovnih besedilih, določiti njihove angleške ustreznike.

2 METODE

Kakovostni terminološki slovarji nam lahko omogočijo najboljši vpogled v poimenovalni sistem stroke (Žagar Karer 2011: 11). Ker kineziološki terminološki slovarji zaenkrat še ne obstajajo, smo bili omejeni na *Športni terminološki slovar* (v nadaljevanju *ŠTS*; 2012) in spletni *Slovar telesne kulture* (v nadaljevanju *STK*; 2021), ki je v glavnem

ohranil gesla *ŠTS* in jih dopolnil z manjšimi spremembami. Čeprav terminološki slovarji velikokrat vsebujejo tuje ustreznike (Šverko 2011: 132), to za omenjena slovarja ne velja. Slovarske definicije slovenskih terminov smo zato vzporejali s tistimi iz najobsežnejšega dostopnega terminološkega slovarja na področju športne znanosti in medicine športa, in sicer tretje izdaje *The Oxford Dictionary of Sports Science and Medicine* Michaela Kenta (v nadaljevanju *ODSSM*; 2006). To metodo smo dopolnili z uporabo strokovnih revij kot »najbolj pričakovanega okolja terminov« (Žagar Karer 2011: 12). Iz 366 dvojezičnih povzetkov vseh strokovnih in znanstvenih člankov, ki so izšli v osrednjih slovenskih kinezioloških revijah *Šport* in *Kinesiologia Slovenica* v obdobju med 1. januarjem 2019 in 15. septembrom 2022, smo izpisali vse večbesedne termine, ki vsebujejo pridevnik *gibalni* ali *motorični* (34 terminov), ter njihove angleške ustreznike (oboje so prikazani v tabelah 1 in 2 v razdelku 4). Kadar smo bili v precepu glede ustaljenosti posameznega termina, smo njegovo pogostost s pomočjo orodja SketchEngine preverili v korpusih akademske slovenščine KAS-Diplome in KAS-Doktorati.

3 PREGLED SLOVARSKIH SESTAVKOV V TERMINOLOŠKIH SLOVARJIH

Spodnji pregled razkriva štirinajst terminov iz *ŠTS*-ja in *STK*-ja, ki imajo angleški ustreznik v *ODSSM*-ju (ustreznik slovenskega termina je naveden v oklepajih). Vpogled v vse relevantne slovarske sestavke je na voljo v prilogi 1.

1. *gibalna količina (momentum)*
2. *gibalna naloga (motor task)*
3. *gibalni občutek (kinaesthesia)*
4. *gibalni program (motor programme)*
5. *gibalni razvoj (motor development)*
6. *gibalna rekreacija (physical recreation)*
7. *gibalna skladnost (coordination)*
8. *gibalni spomin (motor memory)*
9. *gibalna sposobnost (motor ability)*
10. *motorični test (STK: gibalni merski postopek) (fitness test)*
11. *gibalni transfer (motor transfer)*
12. *gibalno učenje s sinonimom motorično učenje (motor learning)*
13. *gibalni vzorec (movement pattern)*
14. *motorična enota (motor unit)*

Iz pregleda je razvidno, da *ŠTS* in *STK* tudi v primerih, ko angleški termin vključuje sestavino *motor*, dajeta prednost neprevzeti sestavini *gibalni* pred sestavino *motorični*, z izjemo termina *motorični test*, ki pa je v *STK* v celoti poslovenjen (*gibalni merski postopek*), ter *motorične enote* in *motoričnega učenja*, pri čemer je slednji sinonim *gibalnega učenja*.

Spodaj navajamo tiste termine s sestavino *gibalni* ali *motorični*, pri katerih v *ODSSM*-ju nismo našli angleškega ustreznika.¹

1. *gibalna igra*
2. *gibalna natančnost*
3. *gibalna spretnost*
4. *gibalna vzgoja*
5. *motorična struktura*
6. *motorični kompleks*
7. *gibalna informacija* (*STK*: *gibalni podatek*)
8. *motorične informacije* s sinonimom *gibalne informacije* (*STK*: *gibalni podatki* s sinonimom *motorični podatki*)
9. *gibalni stereotip* (*STK*: *gibalni obrazec* s sinonimom *stereotip*)
10. *gibalna izobrazba*²
11. *gibalno znanje* s sinonimom *motorično znanje*
12. *gibalni aparat* s sinonimoma *gibalni sistem* in *gibalni ustroj* (*STK*: sinonim *lokomotorni aparat*)³

Gibalna igra je specifična vrsta *igre* in kot taka v *ODSSM*-ju nima ustreznika, je pa termin *play* iz *ODSSM*-ja ustreznik drugega termina, vključenega v *ŠTS*, in sicer *igre*, ki označuje nadredni pojem.

Tako *gibalna natančnost* kot *agility* označujeta »eno od gibalnih sposobnosti« (»a component of physical fitness«). *Gibalna natančnost* je opredeljena kot »gibalna sposobnost za natančno določitev smeri in odmero intenzivnosti gibanja«, kar se do neke mere prekriva z definicijo angleškega termina, pri katerem gre za »sposobnost hitrega in natančnega spreminjanja položaja telesa«.

¹ Po drugi strani vključuje tudi *ODSSM* kar štirinajst večbesednih terminov s sestavino *motor* ali *movement* brez ustreznika v *ŠTS*-ju in *STK*-ju, in sicer naslednje termine: *motor behaviour*, *motor control*, *motor educatability*, *motor endplate*, *motor engrams*, *motor fitness*, *motor imagery*, *motor nerve*, *motor neuron*, *motor neurone pool*, *motor outflow time*, *motor reaction time*, *motor reflex*, *movement time* (za termina *motor area* in *motor cortex* bi lahko trdili, da sta pojmovno povezana s terminom *kortikalni centri*).

² V *ODSSM*-ju najdemo »lažnega prijatelja« *physical education*, vendar v pomenu *športne vzgoje*.

³ V *ODSSM*-ju zasledimo *gibalnemu aparatu* (*sistemu*, *ustroju*) soroden termin *skeletomuscular system*, katerega najbližji ustreznik pa je *mišično-skeletni sistem*.

Termin *gibalna spretnost* avtorji članka razumemo kot ustreznik angleškega termina *motor skill*, in sicer kot oznako za koordinirano gibanje človeškega telesa z namenom učinkovitega doseganja željenega gibalnega učinka, ki temelji na posameznikovih gibalnih in kognitivnih sposobnostih, predhodnih izkušnjah in znanju ter ki ga zaznamuje visoka in ponovljiva gibalna uspešnost. Vendar pa slovarska definicija, ki je na voljo v ŠTS-ju, termin definira drugače: »po starejši klasifikaciji ena od gibalnih sposobnosti (moč, hitrost, spretnost, vzdržljivost)«. STK dodaja kot definicijo pojma, ki ga poimenuje ta termin, »sposobnost opraviti delo, nalogo z lahkoto in brez spodrsrljajev«, s čimer se vsaj deloma približa definiciji termina *motor skill* v ODSSM-ju.

Omeniti je treba tudi termin *gibalna vzgoja*, preusmerjen na prednostni termin *gibalna izobrazba*, ki nima angleškega ustreznika, vendar pa uporabnika z eno od svojih definicij usmerja na termin *športna vzgoja*, ki se nanaša na »proces vzgoje in izobraževanja na športnem področju« in katerega angleški ustreznik je *physical education*.

Med naštetimi termini brez angleškega ustreznika velja posebej opozoriti, da označujejo *gibalna informacija* (STK: *gibalni podatek*) v ednini ter *motorične informacije* s sinonimom *gibalne informacije* (STK: *gibalni podatki* oz. *motorični podatki*) dva različna pojma. ŠTS poimenuje z *gibalno informacijo* »didaktični postopek, katerega cilj je, da ustvari celostno predstavo nekega giba ali gibalnega vzorca, ki vključuje vizualno nazoren prikaz (demonstracijo), teoretično osvetlitev in prve praktične preizkuse«, *motorične informacije* pa označujejo »količino podatkov, ki so posledica gibalnega učenja in je hranjena v osrednjem živčnem sistemu ter pomaga udeležiti določeno gibanje«.

Primerjava slovenskih in angleških poimenovalnih sistemov nakazuje dva povezana, a vendar različna pojmovna sistema. Kljub mednarodnemu značaju znanosti tudi na področju kineziologije velja, da so zanjo značilne lokalne posebnosti (Rey 1995: 114).

4 PREGLED TERMINOV IN NJIHOVIH ANGLEŠKIH USTREZNIKOV V STROKOVNIH REVIJAH

Pridevnik *gibalni* slovenski kineziologi v dvobesednih terminih v angleščino večinoma prevajajo z besedo *motor*, pogosto pa tudi z besedo *movement* ali kako drugače, medtem ko pridevnik *motorični* v angleščino dosledno prevajajo kot *motor*. Posamezni slovenski termini s pridevniško sestavino *gibalni*, katerih angleški ustreznik ne vsebuje določila *motor*, so, denimo, v našem vzorcu *24-urno gibalno vedenje* (angl. *24-hour movement behaviour*), *gibalni odmor* (angl. *exercise break, activity break*), *gibalna dejavnost* in *gibalna aktivnost* (angl. *physical activity*) ter *gibalna terapija* (angl. *exercise therapy*).

Od petindvajsetih terminov s pridevnikom *gibalni*, ki so se pojavili v zajetem vzorcu, jih je bilo le devet vključenih v *ŠTS* in *STK* (izključene so bile zveze *gibalna aktivnost*, *gibalna dejavnost*, *gibalna kompetenca*, *gibalna metoda*, *gibalni nadzor*, *gibalne navade*, *gibalna neaktivnost*, *gibalni odmor*, *gibalna predstava*, *gibalna tehnika*, *gibalna terapija*, *gibalna učinkovitost*, *gibalno udejstvovanje*, *gibalna umetnost*, *gibalna veščina*, *24-urno gibalno vedenje*). Od devetih uporabljenih terminov oz., natančneje, besednih zvez s sestavino *motorični*, za katere smo predvideli, da so termini, se le dva pojavita tudi v *ŠTS*-ju in *STK*-ju, in sicer *motorične sposobnosti* in *motorično učenje*. Zanimivo je, da sta se pridevnika *gibalni* in *motorični* v vzorcu samo dvakrat pojavila v zvezi z istim samostalnikom, in sicer v zvezi s samostalnikoma *sposobnost* in *sistem*.

Raznolikost ustreznikov slovenskih terminov v strokovnih revijah se pojavlja kot posledica slabe seznanjenosti posameznih strokovnjakov z angleško terminologijo, morda pa je tudi odraz njihove neusklajenosti glede rabe posameznih terminov in razlik med pojmovnimi (in posledično poimenovalnimi) sistemi kineziologije v različnih jezikih. Prevajanje *gibalne sposobnosti* tako z *motor ability* kot z *motor skill* kaže na vsebinsko povezanost teh pojmov, medtem ko bi lahko bilo dejstvo, da se namesto sestavine *motor* pojavljajo v zvezi s samostalnikoma *ability* in *skill* še druge sestavine (*mobility*, *motion*, *motoric*), predvsem znak nepoznavanja angleške terminologije.

Motorična kontrola je bila edini zabeleženi ustreznik angleškega termina *motor control*, sestavljen iz zveze pridevnika in samostalnika. V vzorcu smo zasledili še en ustreznik tega angleškega termina, ki pa v spodnji tabeli ni naveden, ker ne vsebuje sestavine *gibalni* ali *motorični*, in sicer *nadzor gibanja*. Prevzeti termin *motorična kontrola* lahko razumemo kot sinonim termina *gibalni nadzor*, ki pa je bil v angleščino preveden kot *movement control* in ne *motor control*. V korpusu KAS-Diplome najdemo termin *motor control* v eksplicitni povezavi s termini *kontrola gibanja* oz. *motorična kontrola gibanja*, pa tudi *motorični nadzor*, v korpusu KAS-Doktorati pa je z njim eksplicitno povezan termin *gibalni nadzor*, kar kaže, da strokovnjaki glede poimenovanja tega pojma niso poenoteni.

Angleški termin *motor performance* se je v vzorcu pojavil kot ustreznik termina *gibalna učinkovitost*, pa tudi kot ustreznik termina *motorična izvedba*.

Termin *gibalna sposobnost* se je najpogosteje prevajal kot *motor ability*, vendar skoraj enako pogosto tudi kot *motor skill*, medtem ko je bil sinonim *motorična sposobnost* dosledno prevajan kot *motor ability*. *Gibalne spretnosti*, ki so se pojavile samo v enem besedilu, so bile prevedene kot »motor abilities and motor skills«, kar razkriva nejasnosti v zvezi s pojmom *gibalna sposobnost* in *gibalna spretnost*, čemur se podrobneje posvečamo v naslednjem razdelku. Slovenski kineziologi s terminom *motor ability* niso prevajali samo poimenovanj *gibalna sposobnost*, *motorična sposobnost* in *gibalna spretnost*, pač pa tudi termin *gibalna učinkovitost*, prav tako pa so termin

motor abilities uporabili kot angleški ustreznik za slovenski termin *motorika* (slednji primer v tabelah sicer ni zabeležen). V nadaljevanju bomo zato poskušali osvetliti pojmovna razmerja med navedenimi termini oz. preverili njihovo koreferenčnost.

Slovenski termin	Angleški ustreznik	Število strokovnih besedil, v katerih se ustreznik pojavi
gibalna sposobnost	<i>motor ability</i>	11
	<i>motor skill</i>	10
	<i>physical ability</i>	4
	<i>movement skill</i>	4
	<i>movement ability</i>	3
	<i>physical skill</i>	1
	<i>mobility skill</i>	1
	<i>motion skill</i>	1
	<i>motoric ability</i>	1
gibalna učinkovitost	<i>movement efficiency</i>	5
	<i>physical efficiency</i>	3
	<i>motor efficiency</i>	1
	<i>locomotor efficiency</i>	1
	<i>motor performance</i>	1
	<i>motor abilities</i>	1
gibalna dejavnost	<i>physical activity</i>	5
	<i>motor activity</i>	1
	<i>motor abilities</i>	1
gibalna naloga	<i>movement task</i>	4
	<i>motor task</i>	3
	<i>exercise task</i>	2
	<i>movement</i>	1
	<i>physical activity</i>	1
gibalni test	<i>motor test</i>	4
	<i>movement test</i>	1
	<i>mobility test</i>	1
gibalni vzorec	<i>movement pattern</i>	4
gibalna aktivnost	<i>physical activity</i>	3
	<i>motor activity</i>	1
gibalni razvoj	<i>motor development</i>	3
gibalne navade	<i>physical activity</i>	2
	<i>movement habits</i>	1

24-urno gibalno vedenje	<i>24-hour movement behaviour</i>	2
gibalna koordinacija	<i>motor coordination</i>	1
gibalni nadzor	<i>movement control</i>	1
gibalni sistem	<i>motor system</i>	1
gibalna spretnost	<i>movement skill</i>	1
	<i>motor abilities and motor skills</i>	1
gibalna kompetenca	<i>motor competence</i>	1
	<i>motor competency</i>	1
gibalna veščina	<i>motor skill</i>	1
gibalna tehnika	<i>motor technique</i>	1
gibalna metoda	<i>movement method</i>	1
gibalna predstava	<i>motor imagery</i>	1
gibalno znanje	<i>motor knowledge</i>	1
gibalno udejstvovanje	<i>physical activity</i>	1
gibalna neaktivnost	<i>physical inactivity</i>	1
gibalni odmor	<i>exercise break</i>	1
	<i>activity break</i>	1
gibalna umetnost	<i>art of movement</i>	1
gibalna terapija	<i>exercise therapy</i>	1

TABELA 1: Termini s pridevnikom *gibalni* v strokovnih besedilih

Slovenski termin	Angleški ustreznik	Število strokovnih besedil, v katerih se ustreznik pojavi
motorične sposobnosti	<i>motor abilities</i>	5
motorična kontrola	<i>motor control</i>	1
motorične spremenljivke	<i>motor dimensions</i>	1
	<i>motor variables</i>	1
motorične značilnosti	<i>motor characteristics</i>	1
motorični dejavniki	<i>motor factors</i>	1
motorična izvedba	<i>motor performance</i>	1
motorično učenje	<i>motor learning</i>	1
motorični odziv	<i>motor respond</i> (sic!)	1
motorični sistem	<i>motor system</i>	1

TABELA 2: Termini s pridevnikom *motorični* v strokovnih besedilih

5 GIBALNE SPOSOBNOSTI, GIBALNE SPRETNOSTI, GIBALNA UČINKOVITOST IN MOTORIKA; GIBALNA KOMPETENTNOST IN GIBALNA PISMENOST

Gibalne sposobnosti so »človekove lastnosti, ki povzročajo individualne razlike v gibalni uspešnosti posameznikov. Tako kot druge človekove sposobnosti so prirojene, a se jih da učinkovito razvijati« (SLOfit 2023). Pistotnik termin *gibalna sposobnost* eksplicitno poveže z angleškim samostalnikom *ability*, ki poudarja definicijsko lastnost prirojenosti, medtem ko *skill* prevaja kot *spretnost*, *gibalne spretnosti* pa opredeli kot »z učenjem, oz. vadbo, pridobljene gibalne obrazce, katerih izvedba temelji na sposobnostih in značilnostih človeka« (Pistotnik 2019: 15). Pojem *gibalne sposobnosti* je v odnosu do pojma *gibalne spretnosti* ožji. *Gibalna sposobnost* je namreč lastnost posameznika, ki temelji na anatomsko-fizioloških predispozicijah, *gibalna spretnost* pa predstavlja koriščenje te lastnosti z vsebino gibalne aktivnosti z namenom učinkovitega doseganja željenega gibalnega učinka, pri čemer k doseganju cilja prispevajo tudi kognitivne sposobnosti, predhodne izkušnje in znanje posameznika. Navedena definicija pojma *gibalna spretnost* se razlikuje od njegove definicije v ŠTS-ju (po katerem gre za starejše poimenovanje za zgolj eno od *gibalnih sposobnosti*, ki so bile sčasoma na novo definirane, in sicer tako, da naj bi *gibalna spretnost* združevala današnja pojma *gibalne natančnosti* in *gibalne skladnosti*). V STK-ju je ta definicija pojma še vedno vključena v slovarski sestavek, kot prva pa je dodana definicija, ki je bližje Pistotnikovemu razumevanju pojma.

K nejasni razmejitvi med *gibalnimi spretnostmi* in *gibalnimi sposobnostmi* morda prispeva tudi pojem *motorike*, za katerega se zdi, da oba povezuje. Konkordance v korpusu akademske slovenščine KAS-Diplome pokažejo, da bi lahko pojem *motorike* zajemal celoto *gibalnih oz. motoričnih spretnosti* (pogoste so, denimo, kolokacije z glagoli *razvijati*, *usvajati*, *utrjevati*, *obvladovati*, *izboljšati*, ki se pojavljajo tudi z *motoričnimi spretnostmi*), pa tudi *gibalnih oz. motoričnih sposobnosti*, kot lahko sklepamo na podlagi minimalnega sobesedila korpusnih pojavitev te besede (npr. »motorika (motorične sposobnosti)« in »specialna alpska motorika (specialne gibalne sposobnosti)«).⁴

Pregled sestavkov v terminoloških slovarjih je razkril, da se termin *gibalne sposobnosti* pojmovno v veliki meri prekriva z angleškim terminom *motor fitness*, katerega popoln slovenski ustreznik je z *gibalno učinkovitostjo povezana telesna*

⁴ Še natančneje, konkordance besede *motorika* v korpusu KAS-Diplome nakazujejo, da termin morda označuje tudi specifične športne dejavnosti in tehnike (»k judo motoriki prištevamo vse tiste aktivnosti, ki jih izvajajo tekmovalci med judo borbo«; »nogometna tehnika (nogometna motorika)«, nauk o gibalnih funkcijah (»veda, ki proučuje osnove človekovega gibanja, se imenuje motorika«) in, na splošno, gibanje ali, ožje, telesno dejavnost (»gibanje (motorika)«; »šport ne pomeni samo gibalne aktivnosti (motorike)«).

zmogljivost (Jurak idr. 2021: 6). *Gibalne sposobnosti* so namreč posamezne sestavine tega nadrednega pojma: »Z gibalno učinkovitostjo povezano telesno zmogljivost [...] sestavljajo: agilnost, ravnotežje, koordinacija, moč,⁵ hitrost, reakcijski čas in gibljivost« (Jurak idr. 2021: 7). Pojem *motor fitness* in pojem *health-related fitness* (slednjega v slovenščini označuje termin z zdravjem povezana telesna zmogljivost) sta podredna pojmu, ki ga v angleščini označuje termin *physical fitness*. Najbolj ustaljeni slovenski termin za ta pojem je *telesna pripravljenost* (Atelšek idr. 2017), področni strokovnjaki pa so zanj predlagali tudi termin *telesna zmogljivost* (SLOfit 2023). *Telesna pripravljenost* oz. *telesna zmogljivost* se torej pojmovno deli na gibalno komponento (*gibalno učinkovitost*), ki se pri posameznikih ocenjuje zgolj s pomočjo gibalnih testov, in z zdravjem povezano komponento, ki se ne meri le z gibalnimi testi, ampak vsebuje tudi mere telesne sestave (Riebe idr. 2018). Kljub temu razlikovanju se v praksi za prikaz in razlago istih merskih rezultatov (SLOfit, KAS-Diplome) termin *gibalna učinkovitost* nedosledno uporablja koreferenčno s *telesno zmogljivostjo*, to je terminom za nadredni pojem, kar je verjetno pripisati temu, da sta pojma tesno prepletena in se v veliki meri prekrivata.

Nadalje je potrebno razlikovanje med *gibalno učinkovitostjo* in *gibalno kompetentnostjo*. Iz definicije *gibalne kompetentnosti* v SLOfit-ovem slovarju je razvidno, da označuje vsebinsko širši pojem kot *gibalna učinkovitost*, saj vključuje *gibalno učinkovitost* kot eno od svojih pojmovnih sestavin:

Gibalna kompetentnost pomeni, da je posameznik ustrezno gibalno učinkovit, da je usvojil osnovne gibalne in športne spretnosti, ki mu omogočajo sodelovanje v različnih športnih dejavnostih, razume pomen gibanja in športa ter njunih vplivov na njegovo telo in zdravje ter je redno športno dejaven (SLOfit 2024).

V vzorcu strokovnih besedil smo zaznali termin *gibalna kompetenca*, prevajan kot *motor competence* in *motor competency*. Za termin *motor competence* podaja slovar *Dictionary of Sport Psychology* naslednjo definicijo: »raven obvladovanja raznolikih gibalnih spretnosti (*motor skills*) in mehanizmov, ki te spretnosti omogočajo, vključno s kvaliteto gibanja (*quality of movement*), motorično koordinacijo in upravljanjem gibanja (*motor coordination and motor control*)« (Bardid in Utesch 2019: 186).

⁵ Poimenovanja za posamezne gibalne sposobnosti v terminoloških slovarjih se deloma razlikujejo od pravkar navedenih: *agilnost* je, denimo, poimenovana *gibalna natančnost*, medtem ko se *koordinacija* pomensko prekriva s poimenovanjem *gibalna skladnost*; opaziti je torej prizadevanje področnih strokovnjakov, da bi uslovarjali domača poimenovanja, tudi v primerih, ko tujke predstavljajo bolj ustaljene termine. Posebej pa tudi opozarjamo, da Kozinc in Šarabon (2021: 44) tisto gibalno sposobnost, ki jo Jurak idr. poimenujejo *moč* (v angleščini *power*), poimenujeta *mišična moč*.

Vsebina pojma *motor competence* je torej opredeljena ožje kot vsebina pojma *gibalna kompetentnost*; angleški ustreznik slednje je *physical competence*. Iz spodnjega citata je razvidna povezava med pojmom *gibalna kompetentnost* in *telesna zmogljivost*, prav tako pa prepletenost pojmov *telesna zmogljivost* in *gibalne spretnosti* (povezanih s pojmom *gibalne učinkovitosti*):

Gibalno kompetentnost (*physical competence*) določa posameznikova raven telesne zmogljivosti (*physical fitness*) in osnovnih gibalnih spretnosti (*fundamental motor skills*), ki so medsebojno vzajemno povezane. Preprosto povedano, usvajanje gibalnih spretnosti vodi k telesni zmogljivosti, velja pa tudi obratno (Jurak idr. 2025).

Sam pojem *gibalne kompetentnosti* je nadalje vključen kot ena od lastnosti v širši pojem *gibalne pismenosti* (angl. *physical literacy*), ki se je dokončno oblikoval z razvojem koncepta različnih pismenosti in ki se ne nanaša samo na usvojenost gibalnih veščin, razumevanje pomena vplivov gibanja in športa na zdravje ter redno telesno dejavnost posameznika, pač pa tudi in predvsem na sprejemajoč odnos do gibalne aktivnosti, ki posamezniku omogoča dejaven, zdrav in izpolnjujoč življenjski slog skozi celotno življenje (Carl idr. 2023). Pojem *gibalne pismenosti* vključuje tudi samozavest pri izvajanju različnih gibalnih aktivnosti v različnih okoljih, kar naj bi pripomoglo k zdravemu razvoju celotne osebnosti (Mandigo idr. 2012: 28).

Gibalno pismenost (*physical literacy*) lahko opredelimo kot motivacijo, samozavest, gibalno kompetentnost (*physical competence*) ter znanje in razumevanje, ki vsi prispevajo k temu, da zna posameznik ceniti gibalno aktivnost ter da prevzame odgovornost za vključevanje v gibalne aktivnosti za vse življenje (IPLA, 2017).

6 SKLEP

Med večbesednimi termini s pridevniško sestavino *gibalni* ali *motorični* najdemo sinonime s prevzetimi in neprevzetimi sestavinami, ki označujejo isti pojem. Slovenska terminološka slovarja (*ŠTS*, *STK*) vsebujeta le malo večbesednih terminov s pridevniško sestavino *motorični*, prav tako pa kažeta prehod k vse večjemu slovenjenju. Kljub tej težnji pa se dvojice koreferenčnih domačih in prevzetih terminov, ki zmanjšujejo jasnost strokovne komunikacije, še vedno pojavljajo tako v terminoloških slovarjih kot še posebej v strokovnih besedilih.

Najpomembnejši izsledek naše raziskave je opazen razkorak med termini v slovarjih in tistimi, ki se najpogosteje pojavljajo v znanstveno-strokovni periodiki. Od petindvajsetih terminov s pridevniško sestavino *gibalni*, zaznanih v strokovnih besedilih, jih je v slovarjih le devet, od devetih terminov z besedo *motorični* pa sta v slovarja vključena le dva. Ugotavljamo tudi, da bi morali slovenski kineziologi z dosledno rabo terminov razmejiti pojma *gibalna sposobnost* (angl. *motor ability*) in *gibalna spretnost* (angl. *motor skill*). Prav tako se pojem *gibalne učinkovitosti* (angl. *motor fitness, motor competence*) v praksi meša z nadrednim pojmom *telesne zmogljivosti* oz. *telesne pripravljenosti* (angl. *physical fitness*). *Gibalno učinkovitost* in *telesno zmogljivost* je treba nadalje ločiti od širšega pojma *gibalne kompetentnosti* (angl. *physical competence*), slednjega pa od nadrednega pojma *gibalne pismenosti* (angl. *physical literacy*). Že iz navedenih primerov je razvidno, da se pridevnik *gibalni* kot sestavina kinezioloških večbesednih terminov pogosto uporablja tako pri prevajanju angleških terminov s pridevniško sestavino *motor* kot pri prevajanju angleških terminov s pridevniško sestavino *physical*.

Obstoječa terminološka slovarja podajata tudi definicije terminov, ki se ne skladajo s potrebami aktualne strokovne komunikacije na tem področju, zato bi ju veljalo posodobiti in razširiti na podlagi dejanske rabe in s pomočjo eksplicitnega terminološkega dogovora, pri katerem bi sodelovalo čim več področnih strokovnjakov.

Članek temelji na raziskovalnih podatkih iz že obstoječih in javno dostopnih virov (besedilni viri, podatkovne baze), ki so navedeni v razdelku Viri.

BIBLIOGRAFIJA

VIRI

- Atelšek, Simon, Fajfar, Tanja, Jemec Tomazin, Mateja, Trojar, Mitja, Žagar Karer, Mojca. 2017. Telesna pripravljenost. V: Terminologišče, Terminološka svetovalnica. <<https://isjfr.zrc-sazu.si/sl/node/92192>> (1. 2. 2023).
- Kent, Michael. 2006. *The Oxford Dictionary of Sports Science and Medicine*. Oxford; New York: Oxford University Press. <<https://doi.org/10.1093/acref/9780198568506.001.0001>>.
- Kinesiologia slovenica: revija Fakultete za šport*. 2018–2021: 25–27. <<https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:spr-3H28FQVG>>.
- Kristan, Silvo. 2012. *Športni terminološki slovar: delovni izvod za širšo strokovno razpravo*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
- SketchEngine – Text Corpus Query System for All*. <<https://www.sketchengine.eu/>>.
- SLOfit*. <www.slofit.org/slovar> (3. 8. 2024).

Slovar telesne kulture. <www.termmania.net/slovarji/295/Slovar_telesne_kulture> (12. 9. 2022).
 SSKJ 2 = *Slovar slovenskega knjižnega jezika, druga, dopolnjena in deloma prenovljena izdaja*. 2014. <<https://www.fran.si/133/sskj2-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika-2>> (12. 9. 2022).
Šport: revija za teoretična in praktična vprašanja športa. 2019–2022. 67–70.

LITERATURA

- Bardid, Farid, Utesch, Till. 2019. Motor Competence. V: D. Hackfort, R. Schinke, B. Strauss (ur.): *Dictionary of Sport Psychology: Sport, Exercise, and Performing Arts*. Academic Press. <<https://doi.org/10.1016/B978-0-12-813150-3.00013-9>>.
- Biel, Łucja. 2023. Variation of legal terms in monolingual and multilingual contexts: types, distribution, attitudes and causes. V: Ł. Biel, H. J. Kockaert (ur.): *Handbook of Terminology: Legal Terminology* 3. John Benjamins Publishing Company. 90–123. <<https://doi.org/10.1075/hot.3.var1>>.
- Biddle, Stuart, Pearson, Natalie, Ross, Gemma M., Braithwaite, Rock. 2010. Tracking of sedentary behaviours of young people: a systematic review. *Preventive medicine*, 51/5. 345–351. <<https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2010.07.018>>.
- Brower, Roy G. 2009. Consequences of bed rest. *Critical care medicine*, 37/10. 422–428. <<https://doi.org/10.1097/CCM.0b013e3181b6e30a>>.
- Carl, Johannes, idr. 2023. Physical literacy in Europe: the current state of implementation in research, practice, and policy. *Journal of Exercise Science & Fitness*, 21/1. 165–176. <<https://doi.org/10.1016/j.jesf.2022.12.003>>.
- Fajfar, Tanja, Žagar Karer, Mojca. 2018. Strokovnjaki in prepoznavanje terminov v strokovnih besedilih. *Jezikoslovni zapiski*, 21/1. <<https://doi.org/10.3986/JZ.21.1.6843>>.
- Hoffman, Shirl J. 2009. *Introduction to kinesiology: studying physical activity*. Champaign: Human Kinetics.
- Humar, Marjeta. 2004. Stanje in vloga slovenske terminologije in terminografije. V: M. Humar (ur.): *Terminologija v času globalizacije: zbornik prispevkov s simpozija Terminologija v času globalizacije*. Ljubljana: Založba ZRC. <<https://doi.org/10.3986/9789610503262>>.
- IPLA – International Physical Literacy Association. 2017. <www.physical-literacy.org.uk> (15. 2. 2025).
- Jurak, Gregor, idr. 2021. *SLOfit odrasli: priročnik za izvajalce*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport. <<https://www.slofit.org/Portals/0/Vsebina/Prirocnik%20SLOfit%20odrasli.pdf>> (15. 2. 2025).
- Jurak, Gregor, Kovač, Marjeta, Leskošek, Bojan, Starc, Gregor. 2025. Fitness is the foundation of physical literacy. <www.fitbackeurope.eu/Portals/0/Images/Fitback-paper_Fitness-is-the-foundation-of-physical-literacy.pdf> (15. 2. 2025).
- Kozinc, Žiga, Šarabon, Nejc. 2021. *Osnove analize gibalnih sposobnosti*. Koper: Založba Univerze na Primorskem.
- Mandigo, James, Francis, Nancy, Lodewyk, Ken, Lopez, Ron. 2009. *Position Paper: Physical Literacy for Educators*. Physical & Health Education Canada. <http://blogs.ubc.ca/ubcpe/files/2014/09/PHE-Canada-pl_position_paper.pdf> (15. 2. 2025).
- Pavy-Le Traon, Anne, Heer, Martina, Narici, Marco, Rittweger, Jörn, Vernikos, Joan. 2007. From space to Earth: advances in human physiology from 20 years of bed rest studies (1986–2006).

- European journal of applied physiology* 101. 143–194. <<https://doi.org/10.1007/s00421-007-0474-z>>.
- Pistotnik, Borut. 2019. *Osnove gibanja v športu: osnove gibalne izobrazbe*. Ponatis. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.
- Rey, Alain. 1995. *Essays on Terminology*. Amsterdam: John Benjamins.
- Riebe, Deborah, Ehrman, Jonathan K., Liguori, Gary, Magal, Meir. 2018. *ACSM's Guidelines For Exercise Testing And Prescription*. Philadelphia: Wolters Kluwer.
- Sandrini, Peter. 1996. Comparative analysis of legal terms: equivalence revisited. V: K. Schmitz, K. Dirk, C. Galinski (ur.): *Terminology and knowledge engineering (TKE '96)*. Frankfurt: INDEKS. 342–351.
- Šverko, Elena. 2011. Prvi slovenski razlagalni terminološki slovar turizma. *Jezikoslovni zapiski*, 17/2: 131–142. <<https://doi.org/10.3986/jz.v17i2.2381>>.
- Vintar, Špela. 2018. *Terminologija: Terminološka veda in računalniško podprta terminografija*. Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani.
- Žagar Karer, Mojca. 2011. *Terminologija med slovarjem in besedilom: analiza elektrotehniške terminologije*. Ljubljana: Založba ZRC. <<https://doi.org/10.3986/9789610503989>>.
- Žagar Karer, Mojca. 2018. Upoštevanje terminoloških načel v terminografski praksi. *Slavistična revija*, 66/2: 235–249. <<https://srl.si/ojs/srl/article/view/2018-2-1-8>> (15. 2. 2025).
- Žagar Karer, Mojca, Fajfar, Tanja. 2020. Sinonimija v terminologiji: analiza normativnih odločitev v terminoloških slovarjih. *Slavistična revija*, 68/4: 491–507. <<https://srl.si/ojs/srl/article/view/3894>> (15. 2. 2025).
- Žele, Andreja. 2020. Slovenščina v sodobni slovenski znanosti. V: J. Vogel (ur.): *Slovenščina – diskurzi, zvrsti in jeziki med identiteto in funkcijo*. Obdobja 39. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 103–109. <<https://doi.org/10.4312/Obdobja.39.103-109>>.

POVZETEK

Prispevek obravnava slovenske kineziološke večbesedne termine s pridevniško sestavino *gibalni* ali *motorični*. Med tistimi, ki so vključeni v slovenska terminološka slovarja s tega področja, jih ima štirinajst ustreznik v angleškem slovarju, uporabljenem v tej raziskavi, medtem ko za ostalih dvanajst terminov to ne velja.

Čeprav tako v slovarjih kot v strokovnih besedilih prevladujejo termini s pridevniško sestavino *gibalni* in ne *motorični*, pa niso povsem redke tudi terminološke variante, v katerih se pojavita obe pridevniški sestavini.

Pridevniško sestavino *gibalni* slovenski kineziologi kot del termina v angleščino večinoma prevajajo z besedo *motor*, pogosto pa tudi z besedama *physical* in *movement* ali kako drugače, medtem ko pridevniško sestavino *motorični* v angleščino dosledno prevajajo z besedo *motor*. Posamezni termini, ki vsebujejo pridevniško sestavino *gibalni* in bi jih bilo neprimerno prevajati z

uporabo angleške besede *motor*, so v našem vzorcu strokovnih besedil, denimo, *24-urno gibalno vedenje* (angl. *24-hour movement behaviour*), *gibalni odmor* (angl. *exercise break, activity break*), *gibalna dejavnost* in *gibalna aktivnost* (angl. *physical activity*) ter *gibalna terapija* (angl. *exercise therapy*).

Nekatere termine s sestavino *gibalni* je treba natančneje opredeliti, saj kineziologi pri njihovem prevajanju uporabljajo več angleških ustreznikov. Opozarjamo, denimo, da se termin *gibalna sposobnost* nedosledno prevaja kot *motor ability* in kot *motor skill*. Drugi s stališča pojmov sorodni termini, ki jih članek na pojmovni ravni razčleni, so *gibalna učinkovitost* (angl. *motor competence, motor fitness*), *gibalna kompetentnost* (angl. *physical competence*) in *gibalna pismenost* (angl. *physical literacy*).

Med raziskanimi termini, vključenimi v terminološka slovarja, ki sta izšla leta 2012 in leta 2021, ter tistimi, ki se pojavljajo v slovenskih znanstvenih in strokovnih revijah med letoma 2019 in 2022, obstaja opazen razkorak. Od petindvajsetih terminov s sestavino *gibalni* iz zajetih strokovnih besedil jih je bilo v omenjena slovarja vključenih le devet, od devetih s sestavino *motorični* pa sta v slovarjih pristala le dva. Obstoječa terminološka slovarja s tega področja bi bilo torej treba posodobiti in razširiti na podlagi dejanske rabe.

SLOVENIAN KINESIOLOGICAL MULTIWORD TERMS WITH THE ADJECTIVAL ELEMENT *GIBALNI* OR *MOTORIČNI* AND THEIR ENGLISH EQUIVALENTS

The paper examines Slovenian kinesiological multiword terms that consist of nominal phrases with the adjectival premodifiers *motorični* or *gibalni*. Fourteen of such terms included in the Slovenian terminological dictionaries from the subject field have an equivalent in the English terminological dictionary used in this study, while the other twelve terms do not.

Multiword terms containing the adjectival element *gibalni* prevail, in comparison to those containing the word *motorični*, both in the dictionaries and professional texts. However, terminological variations, or co-referential terms that include both adjectival elements are not totally uncommon.

As an element of multiword terms, the Slovenian adjective *gibalni* is often translated into English with the word *motor*, but also with the words *physical*, *movement* or some other words, while the adjective *motorični* is consistently translated into English as *motor*. In our sample of professional texts, the specific terms containing the adjectival element *gibalni* that would be inappropriate to

translate with the English word *motor* include, for example, *24-urno gibalno vedenje* (24-hour movement behaviour), *gibalni odmor* (exercise break, activity break), *gibalna dejavnost* and *gibalna aktivnost* (physical activity) and *gibalna terapija* (exercise therapy).

Some of the examined terms need to be defined and distinguished more clearly, as Slovenian kinesiologists seem to use several English equivalents when translating them. For example, the study revealed that the term *gibalna sposobnost* tends to be translated inconsistently as both *motor ability* and *motor skill*. Some of the other conceptually related terms analysed in this paper include *gibalna učinkovitost* (motor competence, motor fitness), *gibalna kompetentnost* (physical competence) and *gibalna pismenost* (physical literacy).

There is a significant discrepancy between the terms included in the Slovenian terminological dictionaries from the field that were published in 2012 and 2021 and those that appeared in Slovenian scientific and professional journals in the period between 2019 and 2022. Of the twenty-five multiword terms containing the adjectival element *gibalni* that were identified in professional texts, only nine had been included in the said dictionaries, while only two of the nine different terms with the adjectival element *motorični* also appeared as dictionary entries. The existing terminological dictionaries in the field should thus be updated and expanded based on the actual usage.

PRILOGA: VZPOREJANJE SLOVARSKIH SESTAVKOV V SLOVENSKIH IN ANGLEŠKIH KINEZIOLŠKIH TERMINOLOŠKIH SLOVARJIH

TABELA 1: Vzorejanje slovarskih sestavkov za iztočnice, ki vsebujejo sestavino *gibalni*, z angleškimi slovarskimi sestavki

Slovenski termin	Definicija termina	Angleški ustreznik	Definicija angleškega ustreznika (op.: v prevodu avtorjev članka)
<i>gibalna igra</i>	→ <i>igra</i> (1. v najbolj splošnem pomenu vsaka prijetna ali zabavna dejavnost, ki jo spodbudi zgolj dejavnost sama in nima neposrednega koristnega ali celo pridobitnega cilja)	<i>play</i>	spontana, otroška telesna dejavnost, pri kateri je mogoče takoj začutiti užitek; igra je prostovoljna dejavnost, ki nima drugega cilja kot užitek
<i>gibalna informacija</i>	didaktični postopek, pri katerem gre za celostno predstavitev nekega giba ali → <i>gibalnega vzorca</i> , ki vključuje vizualen nazoren prikaz, teoretično osvetlitev in prve praktične preizkuse Sinonim v <i>STK</i> : <i>gibalni podatek</i>	/	/
<i>gibalna izobrazba</i>	stanje obvladanja različnih → <i>gibalnih znanj</i> ; dve ravni: ustrezno obvladanje → <i>naravnih oblik gibanja</i> in primerno (praktično uporabno) obvladanje osnov tehnike različnih športnih zvrsti in disciplin. Primerjaj s → <i>športno izobrazbo</i>	/	/
<i>gibalna količina</i>	fiz. (simbol <i>p</i>) zmnožek mase in hitrosti telesa ($p=m \cdot v$)	<i>momentum</i>	količina gibanja, ki jo ima premikajoči se predmet
<i>gibalna naloga</i>	gib ali skupina gibov, ki jih mora kdo storiti, opravljati po volji ali zahtevi koga (učitelja, vodnika, trenerja)	<i>task</i>	specifična aktivnost, ki jo je treba opraviti; v športu običajno zahteva uporabo gibalnih spretnosti (<i>motor skills</i>)

<i>gibalna natančnost</i>	sinonima <i>natančnost gibanja</i> in <i>preciznost (gibanja)</i> ; ena od šestih → <i>gibalnih sposobnosti</i> ; gibalna sposobnost za natančno določitev smeri in odmero intenzivnosti gibanja, npr. pri vseh gibalnih nalogah, pri katerih je treba natančno zadeti cilj (zadevanje tarče pri → <i>pikadu</i> , met na koš, met žoge na gol, udarjanje v boks, vodenje žoge z roko ali nogo itn.)	<i>agility</i>	sposobnost hitrega in natančnega spreminjanja položaja telesa brez izgube ravnotežja; pomembna je pri športih in aktivnostih, pri katerih se je treba izogibati nasprotnikom ali oviram (npr. pri slalomu); je osnovna sestavina telesne zmogljivosti; njena natančna narava še ni določena, vendar je odvisna od mišične moči, reakcijskega časa, koordinacije in dinamične gibljivosti Druga kandidata za ustreznika, katerih definicija pa se ne ujema povsem s slovenskim terminom, sta <i>accuracy</i> in <i>control precision</i> . <i>accuracy</i> : 1. sposobnost zadeti tarčo 2. sposobnost izvajalca (naloge), na primer drsalca, da uspešno ponavlja gibe 3. sposobnost izvajanja (naloge) brez napak 4. zanesljivost meritve, pogosto izražena z odstopanjem (+ ali -) meritve od njene prave vrednosti <i>control precision</i> : spretnostno usmerjena sposobnost (<i>skill-oriented ability</i>), ki je podlaga odziva, katerega rezultat je hiter in natančen, vendar izveden z gibi razmeroma velikega dela telesa (npr. zamah pri golfu)
<i>gibalna rekreacija</i>	→ <i>fizična rekreacija</i> V <i>STK</i> se namesto <i>gibalne rekreacije</i> in <i>fizične rekreacije</i> priporoča termin <i>telesna rekreacija</i> , vendar pa termin (<i>telesna</i>) <i>rekreacija</i> v slovarju ni pojasnjen.	<i>physical recreation</i>	gibalna aktivnost, ki se izvaja za zabavo oziroma razvedrilo in zaradi ugodnega vpliva na zdravje ali razpoloženje; običajno je bolj ciljno usmerjena in načrtovana kot igra, vendar je njena organizacijska strukturiranost navadno omejena
<i>gibalna skladnost</i>	sinonimi <i>skladnost gibanja</i> , <i>gibalna usklajenost</i> in (<i>gibalna</i>) <i>koordinacija</i> ; sposobnost učinkovitega oblikovanja in izvajanja zapletenejših sestavljenih celostnih gibalnih nalog; učinkovito udejanjanje in povezovanje prostorskih, časovnih in energetskih prvin v smotrno gibanje, ki je natančno, časovno usklajeno, gospodarno (brez odvečnega trošenja energije), zanesljivo in hitro prilagajajoče se spremenjenim razmeram; ena od šestih → <i>gibalnih sposobnosti</i>	<i>coordination</i>	sposobnost usklajevanja različnih delov telesa za izvajanje gladkih in učinkovitih gibov Sinonim: <i>motor coordination</i>

<i>gibalna vzgoja</i>	1. → <i>gibalna izobrazba</i> 2. terminološko neutemeljen sinonim za športno vzgojo v vrtcu; dopusten le za gibalne dejavnosti malčkov (od 1. do 4. leta starosti), pozneje (za 5- in 6-letne) je zaradi izobraževalnih vsebin in vertikalne povezanosti z osnovno šolo ustrežnejši izraz <i>športna vzgoja</i>	/	/
		<i>physical education</i>	Termin <i>physical education</i> ni ustrezen; druga navedena definicija se deloma ujema s pojmom, ki ga poimenuje slovenski termin <i>športna vzgoja</i> (»proces vzgoje in izobraževanja na športnem področju«). <i>physical education</i> : 1. vsak načrtovan program gibalnih dejavnosti, ki posamezniku pomaga razvijati in nadzorovati svoje telo; proces, pri katerem ugodno prilagajanje in učenje (organsko, živčno-mišično, intelektualno, socialno, kulturno, čustveno in estetsko) poteka preko precej intenzivne gibalne dejavnosti in se pojavlja kot njena posledica 2. formalno področje vzgojno-izobraževalne dejavnosti, ki se ukvarja predvsem s telesnimi gibi in poteka v vzgojno-izobraževalni ustanovi
<i>gibalne sposobnosti</i>	sinonima <i>motorične sposobnosti</i> , <i>psihomotorične sposobnosti</i> ; gibalne lastnosti, ki so odgovorne za smotno in učinkovito udeležanje določenega gibanja, → <i>motorika</i> , → <i>osnovna motorika</i> . G. s. so: <i>gibljivost</i> , <i>moč</i> , <i>hitrost</i> , <i>gibalna skladnost</i> (koordinacija gibanja, gibalna koordinacija), <i>natančnost gibanja</i> (preciznost gibanja, gibalna preciznost) in <i>ravnatežje</i> ; starejša sinonima: <i>fizične sposobnosti</i> , <i>psihofizične sposobnosti</i> ; navedene g. s. imenujemo osnovne ali primarne, za razliko od <i>sekundarnih gibalnih sposobnosti</i> .; g. s. so deloma prirojene, deloma z vadbo pridobljene; v različnih športnih zvrsteh odločajo o uspešnosti različne gibalne sposobnosti; merimo jih z ustreznimi gibalnimi preizkusi oz. testi	<i>motor fitness</i> <i>motor ability</i>	Živčno-mišične prvine telesne zmogljivosti, ki človeku omogočajo uspešno izvajanje določene gibalne spretnosti, igre ali dejavnosti; specifične prvine pojma <i>motor fitness</i> vključujejo agilnost, ravnatežje, koordinacijo, moč, reakcijski čas in hitrost; <i>motor fitness</i> včasih imenujemo tudi <i>skill-related fitness</i> dedno določena osebna lastnost ali značilnost, kot, denimo, ročna spretnost in reakcijski čas, ki prispeva k učinkovitosti (<i>proficiency</i>) pri izvajanju številnih gibalnih spretnosti (<i>skills</i>) in ki je ni mogoče zlahka spremeniti z vajo ali izkušnjami <i>ability</i> : v kontekstu usvajanja gibalnih spretnosti (<i>skill acquisition</i>) relativno stabilna, v glavnem podedovana lastnost ali značilnost, ki omogoča in prispeva k učinkovitosti (<i>proficiency</i>) pri številnih gibalnih spretnostih (<i>skills</i>); lahko so zaznavne, gibalne (<i>motor</i>) ali kombinacija obojih; slednje so poznane kot <i>psychomotor abilities</i> ; čeprav niso naučene, jih lahko z izkušnjami razvijamo in širimo <i>motor capacity</i> : dedno določen največji potencial posameznika za uspešno izvajanje gibalne spretnosti (<i>motor skill</i>), na katerega naj bi okolje ali učenje le malo vplivalo

<i>gibalna spretnost</i>	po starejši klasifikaciji ena od gibalnih sposobnosti (moč, hitrost, spretnost, vzdržljivost); v sodobnejši strokovni klasifikaciji namesto o spretnosti govorimo o <i>gibalni natančnosti</i> ('preciznost') in <i>gibalni skladnosti</i> ('koordinacija'); glej → <i>gibalne sposobnosti</i> V <i>STK</i> dodana kot prva definicija: sposobnost opraviti delo, nalogo z lahkoto in brez spodrsrljavev; ločimo tri vrste osnovnih spretnosti: ravnotežne, gibalne in ročne; vse tri so pomembne pri telesni dejavnosti	<i>skill</i> <i>motor skill</i>	gibanje, katerega izvedba je odvisna od vaje in izkustva in ni dedno določena; naučeno gibanje, ki je bistvena prvina športa; športnikom omogoča, da dosežajo zastavljene rezultate z največjo možno gotovostjo, pogosto z minimalno porabo energije; tri pomembne prvine tega pojma so uspešnost (<i>effectiveness</i>), doslednost (sposobnost ponovitve izvedbe; <i>consistency</i>) in učinkovitost v smislu ekonomičnosti (<i>efficiency</i>) spretnost, povezana z aktivnostjo mišic; spretnosti, ki se izvajajo v športu, sestavljajo kontinuum od fine do grobe motorike; nekateri strokovnjaki nasprotujejo uporabi pridevnika <i>motor</i>, saj ta implicira, da je spretnost v veliki meri motorični refleks; raje uporabljajo izraze, kot so zaznavno-gibalna spretnost, psihomotorična spretnost ali senzomotorična spretnost, saj ti poudarjajo umske prvine gibalnih spretnosti; spretno gibanje lahko opredelimo kot rezultat štirih različnih elementov: sile, hitrosti, natančnosti in ciljne usmerjenosti; pri spretni izvedbi gibanja morajo biti vsi štirje elementi prisotni istočasno, v pravem medsebojnem razmerju in obsegu
<i>gibalni aparat</i>	sinonima <i>gibalni sistem</i> in <i>gibalni ustroj</i>; del človekovega organizma, ki omogoča gibanje, premikanje telesa: kosti, sklepi z vezmi, mišice s kitami Sinonim v <i>STK</i>: <i>lokomotorni aparat</i>	/	/
<i>gibalni občutek</i>	sposobnost zaznavanja položaja in gibov telesa ter okončin; sinonim → <i>kinestetični občutek</i>	<i>kinaesthesia</i>	čut, s katerim zaznavamo gibanje, težo in položaj različnih delov telesa
<i>gibalni program</i>	sinonim <i>motorični program</i>; niz živčnih povezav v osrednjem živčnem sistemu, ki se je vzpostavil v procesu gibalnega učenja, ponavljanja in utrjevanja in zagotavlja smiselno, smotrno in uspešno izvajanje kakega že naučenega gibanja; oblikuje s z → <i>gibalnim učenjem</i> in → <i>gibalnim spominom</i> Sinonim v <i>STK</i>: <i>gibalni načrt (program)</i>	<i>motor programme</i>	abstraktna koda ali struktura, ki predstavlja enega ali več spretnih gibov in je shranjena v osrednjem živčevju; spominja na računalniški program, saj se zdi, da je sestavljena iz niza nevronskega ukazov, ki ob sprožitvi povzročijo določeno zaporedje usklajenih gibov

<i>gibalni razvoj</i>	starosti primeren skladen razvoj temeljnih → <i>gibalnih sposobnosti</i>	<i>motor development</i>	1. spremembe v spretnosti gibanja, ki so povezane z rastjo, zorenjem in izkušnjami 2. preučevanje sprememb v spretnosti gibanja, ki so povezane z rastjo, zorenjem in izkušnjami
<i>gibalni stereotip</i>	ustaljen, pogosto ponavljajoč se, samodejen, mehanski vzorec ali obrazec gibanja, ki za udejanjanje navadno ne rabi posebnega miselnega napora Sinonim v STK: <i>gibalni obrazec</i>	/	/
<i>gibalni spomin</i>	sprejemanje gibalnih informacij in shranjevanje teh v spominu, zapis gibalnega programa v osrednjem živčnem sistemu; posledica večjega števila ponovitev nekega gibanja	<i>short-term motor memory</i> <i>long-term motor memory</i>	kratkoročna hramba motoričnih informacij (<i>motor information</i>) ali gibalnih nalog (<i>motor tasks</i>), ki je analogna kratkoročnemu jezikovnemu spominu pomnjenje relativno dobro naučenih gibalnih spretnosti (<i>motor skills</i>) z večmesečnimi ali celo večletnimi intervali ohranjanja
<i>gibalni transfer</i>	pojav, da se neka gibalna izkušnja prenaša na do zdaj neznano gibanje in omogoča hitreje učenje novega, npr. osebe, ki obvladajo drsanje, to gibalno izkušnjo prenašajo na smučanje in se ga zato hitreje naučijo Iztočnica v STK: <i>gibalni prenos (transfer)</i>	<i>intertask transfer</i>	oblika prenašanja usvajanja gibalnih spretnosti, pri kateri učenje in/ali izvajanje ene spretnosti vpliva na učenje in/ali izvajanje nove spretnosti <i>transfer of learning</i> : učinek, ki ga ima učenje ene spretnosti na poznejše učenje druge; učenje nove spretnosti je lahko pospešeno, upočasnjeno ali pa prejšnje učenje nanjo sploh ne vpliva
<i>gibalni ustroj</i>	sinonima <i>gibalni sistem</i> in <i>gibalni aparat</i>	/	/
<i>gibalni vzorec</i>	logično, smiselno in smotno zaporedje gibov, ki sestavljajo zaključeno celoto; gibalni vzorec je lahko prirojen (npr. hoja) ali pridobljen (z učenjem, npr. preval naprej)	<i>movement pattern</i> <i>motor pattern</i>	splošno zaporedje anatomskih gibov, ki imajo skupne prvine prostorske in časovne konfiguracije, denimo gibanje delov telesa v isti ravnini; primeri gibalnih vzorcev so hoja, skakanje in brcanje posebno zaporedje mišičnih gibov, usmerjeno k doseganju zunanega cilja; termin je blizu pojmu <i>motor skill</i> , vendar se običajno uporablja za opis dejanj, ki se izvajajo z manj spretnosti (<i>skill</i>) in pri katerih je poudarjeno gibanje

<i>gibalno učenje</i>	sinonim <i>motorično učenje</i> ; učenje gibov in gibanj, proces postopnega prilagajanja gibalnega in živčnega ustroja na smotno izvedbo novega gibanja; proces utrjevanja → <i>gibalnih programov</i> ; proces oblikovanja → <i>gibalnih vzorcev</i> in → <i>gibalnega znanja</i>	<i>motor learning</i>	1. usvajanje gibalnih spretnosti (<i>skills</i>) ali spretnih gibov (<i>skilled movements</i>) s pomočjo vaje (<i>practice</i>); gibalno učenje vključuje vrsto notranjih procesov, povezanih z vajo ali izkustvom (<i>experience</i>), ki vodijo do relativno trajnih sprememb v gibalni spretnosti (<i>motor skill</i>) 2. preučevanje usvajanja gibalnih spretnosti (<i>skills</i>)
<i>gibalno znanje</i>	smotno, gospodarno obvladanje kakega gibanja, že izoblikovan → <i>gibalni vzorec</i> ; posledica → <i>gibalnega učenja</i>	/	/

TABELA 2: Vzporejanje slovarskih sestavkov za iztočnice, ki vsebujejo sestavino *motorični*, z angleškimi slovarskimi sestavki

Slovenski termin	Definicija termina	Angleški ustreznik	Definicija angleškega ustreznika (op.: v prevodu avtorjev članka)
<i>motorična enota</i>	<i>gibalna enota</i> ; skup mišičnih vlaken, ki jih oživčuje isti živec	<i>motor unit</i>	en gibalni živec in vsa mišična vlakna, ki jih stimulira
<i>motorična struktura</i>	zgradba določenega gibanja glede na → <i>gibalne sposobnosti</i> Iztočnica v <i>STK</i> : <i>gibalna (motorična) struktura</i>	/	/
<i>motorične sposobnosti</i>	<i>gibalne sposobnosti</i>	<i>motor abilities</i>	gl. tabelo 1
<i>motorične informacije</i>	<i>gibalne informacije</i> ; količina podatkov, ki so posledica gibalnega učenja in je hranjena v osrednjem živčnem sistemu ter pomaga udeležiti določeno gibanje Sinonim v <i>STK</i> : <i>gibalni (motorični) podatki</i>	/	Iztočnice, ki bi predstavljala ustreznika slovenskega termina, sicer ni, najdemo pa v slovarskem sestavku za iztočnico <i>short-term motor memory</i> tudi termin <i>motor information</i> , ki, glede na kontekst, definiciji pojma povsem ustreza.
<i>motorični kompleks</i>	<i>gibalni sklop</i> ; skupek delnih gibalnih prvin, ki tvorijo zaključeno gibanje, npr. delne gibalne prvine skoka v daljavo so: šprint, enonožni odziv, let in doskok	/	/

<i>motorični test</i>	<i>gibalni test</i> ; preskus za ugotavljanje motoričnih/gibalnih sposobnosti (→ <i>gibljivost</i> → <i>moč</i> , → <i>hitrost</i> → <i>skladnost gibanja/koordinacija</i> → <i>natančnost gibanja/preciznost</i> in → <i>ravnotežje</i>) Sinonim v <i>STK</i> : <i>gibalni merski postopek</i>	<i>fitness test</i>	test, ki se običajno izvaja za oceno stopnje telesne pripravljenosti (<i>physical fitness</i>), na primer pri športniku med rehabilitacijo po poškodbi; pojem <i>fitness</i> je sestavljen iz več prvin, zato ne obstaja en sam test telesne pripravljenosti (<i>fitness test</i>); trenerji nenehno subjektivno ocenjujejo svoje športnike, vendar je za objektivno oceno telesne pripravljenosti običajno potrebno neodvisno merjenje vsake prvine v standardiziranih laboratorijskih pogojih; prvine, ki se običajno ocenjujejo, so mišična jakost (<i>strength</i>), hitrost, moč, gibljivost in vzdržljivost
<i>motorično učenje</i>	<i>učenje</i> → <i>motorike</i> → <i>gibalno učenje</i>	<i>motor learning</i>	gl. tabelo 1
<i>motorično znanje</i>	→ <i>gibalno znanje</i>	/	/